

Türkiye’de Muhasebe Disiplininin Gelişimi: İlk İşletme Dergileri Üzerine Bir İnceleme

Alper Erserim[†]

(İşletme Bölümü, İİBF, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla, Türkiye)

ARTICLE INFO

Yayın Bilgisi

Received/Başvuru
17/02/2016

Accepted/Kabul
08/03/2016

Anahtar Sözcükler:
Muhasebe disiplini
İşletme dergileri

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de yayınlanan ilk işletme dergilerindeki muhasebe alanına ait çalışmaları inceleyerek bu çalışmaların özelliklerini ortaya koymaktır. Türkiye’de kavram olarak doğuşu işletme iktisadından öncelere dayanan ve işletme iktisadı kitaplarında kendine ayrıca yer bulan muhasebe alanındaki gelişim, tarihsel değişim göz önünde bulundurularak incelenmiştir. İnceleme yapılırken muhasebenin bilgi üretme yaklaşımında değişiklik olup olmadığı, dönemin süreli yayınları özelinde irdelenmiştir. Bu dönemler için yayın hayatı 1943-1948 yılları arasında olan *İşletme-İşletme Ekonomisi ve Organizasyon Mecmuası* 1950 öncesini, 1966 ve 1978 yılları arasında yayınlanan *Sevk ve İdare Dergisi* ise 1950 sonrası dönemi temsil etmektedir. Çalışmada dergilerin yayın süreleri boyunca hangi muhasebe alt alanlarına dikkat çekildiği, yazarların profili ve yazıların temelde hangi amaca yönelik yazıldığı gibi önemli noktalara da değinilmiştir. Çalışma, belirlenen dönemler itibarıyla daha önce ortaya konulan bulguların yanında muhasebe disiplinine özgü bazı sonuçları da ortaya çıkarmıştır. Buna göre dönemler için sadece Alman ya da Amerikan etkilerini değil, dönemin mali düzenlemelerinin ve mesleğe ilişkin gelişmelerin de önemli değişkenler olduğu görülmüştür.

Development of the Discipline of Accounting in Turkey: A Study on Early Business Journals

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate the development of the discipline of accounting in Turkey as observed in early business journals. The development of the field of accounting was investigated by considering the historical background of accounting in Turkey which, as a concept, was articulated prior to business economics and also appears in many business economics publications. The research investigates whether there is a change in the approach of producing accounting information on the basis of journals published of the time. *İşletme-İşletme Ekonomisi ve Organizasyon Mecmuası* (Business-Business Economics and Organization Journal), published between the years of 1943-1947 represents the pre-1950 period, *Sevk ve İdare Dergisi* (Management Journal), published between 1966-1978 represents the post-1950 period. The study aims to explore the subfields of accounting that attracted attention, details the profiles of authors and the main purpose of their publications in these journals. The study has revealed some results specific to accounting discipline as specified periods in addition to previous findings. In this vein, apart from the German and American influences, financial regulations and developments in the profession were also found to be important variables.

[†] alperserim@mu.edu.tr (A. Erserim)

1. Giriş

İşletme ve muhasebe alanında daha önce yapılan çalışmalar, Türkiye’de muhasebe disiplininin Türkiye’deki gelişimi hakkında değerlendirmeler sağlasa da muhasebe alanı ile ilgili çalışmaların özellikleri üzerinden muhasebe yazınının evrimi ve gelişimi yeteri kadar incelenmemiştir. Örneğin, işletme iktisadının gelişim ve sönüşünü anlatan çalışmalarında Erçek ve Üsdiken, Türkiye’de işletme alanına ait ilk yayınların Fransızca kaynaklara dayalı ve muhasebe üzerine olduğunu ve bu ilk döneme, 1930 yıllardan başlayarak Almanya kaynaklı “İşletme İktisadi”nin eklendiğini ifade etmişlerdir (Erçek ve Üsdiken 2011: 229). Yazarlar, İşletme İktisadının egemenliği olan 1930’lu yıllarda da muhasebe alanına ait yayınların ağırlığı olduğunu belirtmişlerdir (Erçek ve Üsdiken 2011: 233). Türkiye’deki yükseköğretimde genel olarak işletme eğitiminin kurumsallaştığı bu erken dönemlerde, muhasebe çalışmalarının işletme alanıyla ilişkilendirilebilecek yazında ağırlığı olduğunun tespitine (Erçek-Üsdiken) ek olarak, muhasebe çalışmalarının kapsamına ilişkin sınırlı da olsa değerlendirmeler söz konusudur. Örneğin, Güvemli (2001) *Türk Devletleri Muhasebe Tarihi* kitabında yirminci yüzyılda muhasebe öğretimi ve uygulamalarını üç döneme ayırarak muhasebe alanının kapsamını değerlendirmiştir. Bunlardan ilki cumhuriyet öncesi hürriyetin ilanı ve gelen devlet serbestliği ile başlayan 1910’lu yıllar olup yeni yazının yürürlüğe girdiği 1928 yılına kadar uzanan dönemdir. (Güvemli 2001:195-196). İkinci dönemle beraber yeni Türk harfleri ile muhasebe deyimleri, defterleri ve kayıtları devrim geçirmiş, bu dönem 1940’lı yıllarda sona ermiştir (Güvemli 2001:311). 1940’lı yıllardan sonra Kömürcüyan, Sarkis Nihad gibi muhasebe eğitiminde görev alan ve muhasebe öğretimi kitapları yazan azınlıklara mensup yazarlar yerini Cevat Yücesoy ve Osman Arkun gibi yazarlara bırakmıştır (Güvemli 2001: 341). Son dönemde (1940-1950) muhasebe eğitimi veren kurumların sayısı artmış, İkinci Dünya Savaşı sırasında Türkiye’ye gelen Alfred Isaac’ın muhasebe düşüncesinin çağdaş anlayış içinde gelişmesine katkısı olmuştur. Ayrıca vergi yasalarındaki (1949) değişimler de muhasebe uygulamalarına etki etmiştir. Bu dönemde tercümeyle dayalı muhasebe kitabı yazımından Ticaret Kanunu ve vergi yasalarının yönlendirmesine dayalı muhasebe öğretimi kitapları yazımına geçildiği görülmektedir (Güvemli 2001: 342). Güvemli (2003: 36) 19. Yüzyılın ilk yarısında ABD ile başlayan muhasebenin yönetime yardımcı olma, yol gösterici olma görevinin öne çıkmasını muhasebe eğitiminin önemini arttıran bir gelişme olarak göstermiştir.

Boratav (2003:15) 1945 sonrasında Türkiye’yi etkisi altına alan uluslararası konjonktürün iktisat politikalarına ve ekonomik gelişmeye yansımaları incelendiğinde,1950 yılının bir dönüm noktası değil,

savaş sonunda başlamış olan bir sürecin icra ve yönetiminin farklı bir siyasi kadronun sorumluluğuna geçmesini ifade eden bir değişme yılından ibaret olduğunu belirtmiştir. Türkiye’de muhasebe alanındaki değişimlerin sağlıklı izlenebilmesi, siyasi ve iktisadi değişimlerin de göz önünde bulundurulmasına bağlıdır. Brookner (1966), Türkiye’de muhasebe eğitiminin tarihini incelerken bölümlendirmesini dönemin siyasi liderlerine göre düzenlemiş ve bu dönemde uygulanan iktisat ve eğitim politikalarını dikkate almıştır. Türkiye’de muhasebe eğitiminin tarihini 1923 ve 1960 yılları arası inceleyen çalışmada Brookner, Türkiye’nin sosyal ve ekonomik değişkenlerini dikkate alarak Atatürk, İnönü ve Bayar dönemlerini ayrı ayrı ele almıştır (Brookner 1966). Türkiye’de muhasebe ve muhasebe mesleğinin gelişimini 20.yüzyıl özelinde inceleyen Örtün ve Bayırlı (2007) 1960’lı yıllara kadar Alman, 1960’lı yıllardan sonra Amerikan etkisinin görüldüğünü yasal düzenlemeler ve bu düzenlemelerin kaynaklarına göre ortaya koymuşlardır. Hiçşasız (1970: 60-63) muhasebenin Türkiye’de gelişme durumunu belirli dönemlere ayırmış, 1950 ve sonrası için yapılan yasal düzenlemelerin (Gelir Vergisi Kanunu ve Vergi Usul Kanunu) muhasebe uygulamalarına etkisi olduğunu belirtmiştir. Aysan (2010) muhasebe mesleğinin gelişimini mesleğe ilişkin yapılan düzenlemeler, muhasebe kongreleri ve muhasebe eğitimi sempozyumlarını dikkate alarak açıklamıştır. Muhasebe alanı, mesleği ve eğitiminin gelişimi konularında çalışmaları çoğaltmak mümkündür (Gücenme ve Poroy, 2006; Sipahi ve Nuhoğlu, 2007). Yapılan çalışmalar muhasebe alanındaki gelişmeler için muhasebe mesleğini odak noktası olarak almıştır. Muhasebe alanındaki değişim ve gelişim, yazında görüldüğü üzere tüm yönleriyle ele alınmış ancak, süreli yayınlar özelinde gelişmeler dikkate alınmamış ya da muhasebe mesleğindeki gelişmelerin yansımalarının bu yayınlar üzerindeki etkisi incelenmemiştir. Bu çalışma ile Türkiye’deki muhasebe alanı ve yazını hakkında genel bulguları, 1980 öncesinde Türkiye’deki muhasebe çalışmalarının özellikleri farklı dönemler temelinde incelenerek yazında hangi özelliklerin ön plana çıktığı ve ne tür değişimler söz konusu olduğu belirlenerek geliştirilmeye çalışılmıştır.

2. Yöntem

İnceleme yapılırken, Üsdiken ve Çetin’in yönetim yazını için yaptıkları yönetsel yaklaşım benimsenmiştir. Yönetim ve muhasebe yazını temelinde işletme alanına yönelik çalışmalarda birleşse de yönetim alanı daha çok öğretimi prensipleri öğretme ile ilgilenirken muhasebe alanı yönetmelik ve düzenlemeleri yayma ve geliştirme ile ilgilenmiştir. Bu durum incelemeye konu olan muhasebe disiplininin gelişimini etkileyebilecektir. Üsdiken ve Çetin (1999) Türkiye’deki yönetim yazınına inceledikleri çalışmalarında üç önemli konuyu ortaya koymuşlardır. İlki yönetim alanına ait yayınların

1930'lu yılların ortalarına kadar gittiği, yönetim meseleleri ile ilgilenmenin 1950'lere kadar az sayıda olmasında karşın alanın önde gelenlerinin ürettikleri ile sınırlı kaldığı ve yayın faaliyetlerindeki hızlı artışın 1950'li yılların ikinci yarısıyla birlikte ortaya çıkmaya başladığı yönündedir. İkinci olarak, yönetim alanında ilk izleri Almanya'dan ithal edilen yaklaşımın şekillendiğini ancak, bu durumun ikinci dünya savaşı sonrasında Amerikan etkisiyle şekillenen düşüncelere yerini bıraktığını belirtmişlerdir. Son olarak, 1950'li yılların sadece yayınlarda yaşanan artışların değil yüksek öğretime ilişkin sayısal verilerdeki pozitif değişimin ve buna bağlı olarak da yayınlardaki tekel durumunun ortadan kalktığını ifade etmişlerdir (Üsdiken ve Çetin 1999: 50). Bu bağlamda, işletme alanı ve özelinde muhasebe yazını incelendiğinde, dönemselsel olarak tarihsel seyirlerin farklılaşmasının yanı sıra ortaya konulan çalışmalardan, 1950 öncesinde Alman etkisiyle ortaya çıkan işletme iktisadı kavramının, 1950'li yıllarla ABD etkisiyle çeşitlendiğini söyleyebiliriz. Bu çalışmada da muhasebe alanının gelişiminin bu tarihsel değişiminden ne ölçüde etkilendiği incelenmiştir. İnceleme yapılırken muhasebenin bilgi üretme yaklaşımında değişiklik olup olmadığı dönemin süreli yayınları özelinde araştırılmıştır. Süreli yayın olarak dönemler dikkate alınmış ve iki dergi belirlenmiştir.

Bu dönemler için yayın hayatı 1943-1948 yılları arasında olan İşletme-İşletme Ekonomisi ve Organizasyon Mecmuası (Dergi ismi çalışmada İşletme Mecmuası olarak ifade edilecektir.) 1950 öncesini, 1966 ve 1978 yılları arasında yayınlanan Sevk ve İdare Dergisi ise 1950 sonrası dönemi temsil etmektedir. Dergilerdeki muhasebe yazını ile ilişkilendirilebilecek yayınlar konu başlıkları, alan ayrımları, yazarlar ve yayınların temel meselelerine ilişkin bulgular incelenmiştir.

3. Bulgular

3.1. İncelenen Dergilere İlişkin Bulgular

İşletme Mecmuası, 1943 yılında İsmet Alkan ve Hayri Tokay öncülüğünde çıkarılmaya başlamıştır. Derginin amacı; ilmi ve mesleki bir kimlikle işletme ekonomisi ilminin teorik ve pratik meselelerini incelemek olarak belirlenmiştir (Çıkarken, İşletme Mecmuası S.1; 1943: 1). Dergi, ilk sayısında özellikle işletme ekonomisi kavramının üzerinde durmuş, bu meselenin işletmelerin faaliyetleri ile ilgili pek çok önemli konuyu içerdiğini belirtmiştir. Dergi, işletme iktisadı tahsili yapanlara, işletmelerin idaresiyle meşgul olanlara ve işletme içinde faaliyette bulunanlara faydalı bilgiler vermek için çaba göstereceğini belirtmiştir. (Çıkarken, İşletme Mecmuası S.1; 1943: 2).

İşletme Mecmuası, 1943 yılında itibaren altı yıllık süre 44 sayı olarak çıkmış, altıncı yılda (1948) Aralık sayısı ile yayınlarını sonlandırmıştır. Derginin son sayısında

konuya ilişkin bir bilgi bulunmamakla birlikte 37. Sayıda derginin kurucularından İsmet Alkan tarafından "İşletmeci Gözile" bölümünde; altıncı yılını idrak ederken başlıklı bir yazı kaleme alınmıştır. Yazıda hem maddi hem de manevi zorluklardan bahsedilmiş, derginin yayın hayatına güçlkle devam ettiği ve konuya ilişkin ayrıntılı bilgiler verilmiştir. İlgili yazıda derginin geleceği konusunda Alkan aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

[...] İşletme altıncı yılına girerken de geçen yıllarda olduğu gibi mümkün olan fedakarlıkları yapmak ve bütün yükü kendi omuzlarına almak suretiyle, ilmi ve mesleki vazifesine ve yoluna, memleket için, meslek için, aziz yurdun kalkınması için azimle devam etmeyi gaye bilmektedir (Alkan, 1948a: 3).

Sevk ve İdare Dergisi 1966 yılında Türk Sevk ve İdare Derneği (TSİD) tarafından yayınlanmaya başlamıştır. TSİD'in kuruluşu devletçi politikaların etkisinin sürdüğü ancak Türk iş sistemi içerisinde özel kesimin belirlediği bir döneme rastlamaktadır (Kurt, Özcan ve Özkal 2010: 225). Üsdiken ve diğerleri (1998: 66) o dönemlerde devlet denetimi altında gelişen işletme alanındaki eğitim ve araştırma faaliyetlerinin bu dergide özel sektörde firma sahipleri ve uygulamacıların bir girişimi olarak ortaya çıktığını ifade etmişlerdir. Sevk ve İdare Dergisi, Sevk ve İdare Derneği'nin kapanmasından bir yıl önce 1978 yılında son sayısını yayınlamıştır.

İşletme Mecmuası ve *Sevk ve İdare Dergisi*'nde dile getirilen "ilgisizlik" şikâyetleri ve bu dergilerin yayın hayatlarını sürdürmede karşılaştıkları güçlükler, bütün bu gayretlere rağmen uygulama dünyasını etkilemenin pek de kolay olmadığını göstermektedir (Üsdiken ve Erçek 2009: 85).

3.2. Yazılara İlişkin Sayısal Veriler

İşletme Mecmuası'nda 44 sayıda toplam 159 yazı yayınlanmıştır. Bu sayıya dergideki yazılar ve işletme alanına ilişkin önemli bilgilerin verildiği "İşletmeci Gözile" bölümündeki bazı yayınlar dâhil edilmiştir. İnceleme kapsamında, dergide farklı sayılarda seri olarak yayınlanan eserler ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Bu yayınların yarısının muhasebe alanıyla ilişkili olduğu görülmektedir. Muhasebe alanının ağırlığı derginin ilk yıllarına oranla son yıllarında artış göstermekte, özellikle 1946 yılında dergideki yazıların %73'ünü oluşturmaktadır (Tablo 1). Sevk ve İdare dergisinde ise on üç yıllık yayın hayatı boyunca 121 sayıda 400'ün üzerinde işletme alanına ilişkin makale, çok sayıda yorum ve inceleme dergide yer almış, bu yayınlar içinde muhasebe alanı ile ilişkili 34 yazı tespit edilmiştir.

3.3. Muhasebe Disiplini Yazılarının Özellikleri

Dergiler içindeki muhasebe disiplinine ait yazılar belirlenirken iki aşama izlenmiştir. Birinci aşama,

yazılar işletme genel konularında yazıldığından muhasebe yazılarının tespit edilmesidir. İkinci aşama muhasebe yazılarının alt alanlara ayrılmasıdır. Bu aşamalar yazar tarafından gerçekleştirilmiş, özellikle muhasebe alanının alt alanlara ayrımı konusunda yazına ilişkin bilgiler sunulmuştur.

İşletme mecmuası dergisinde, yazıları her sayıda belirli başlıklar altında toplanmış, muhasebe alanı da “muhasebe meseleleri” ve “hesap işleri” gibi alt konulara ayrılmıştır. İncelemede öncelikle bu başlıklara göre yazıların ayrımı yapılmış (Tablo 1) daha sonra muhasebe alanlarına göre yazılar sınıflandırılmaya çalışılmıştır. (Tablo 2)

Muhasebe alanına ilişkin yazılar içinde dergi tarafından belirlenen başlıklara göre en fazla yazının hesap işleri (%29) ve muhasebe meseleleri (%20) alt başlıklarında olduğu görülmektedir (Tablo 1). Bunun yanında diğer başlıklar altında (İşletme ekonomisi, işletme organizasyonu vb.) muhasebeyle ilişkili olduğu düşünülen yazılar %33'lük bir orana sahiptir. Diğer başlığı altında yer alan yazılar, muhasebe organizasyonu, bankalarda mali işler vb. başlıklarla kendine yer bulmaktadır.

İşletme Mecmuası, ilgili başlıklar altındaki yazıları kendisi belirlediğinden bu konuda detaylı değerlendirme yapabilmek için muhasebenin alt dallarına göre bir dağılım yapmak gerekmektedir. Muhasebenin alt dallarının belirginleşmesi yazıların hangi alana ait veya yakın olduğu konusunda netlik sağlayacaktır.

Bu alt alanların belirlenmesi konusunda hem muhasebe alanındaki gelişmeler hem de muhasebeye duyulan

gereksinimin ilerleyişi birlikte izlenmelidir. Finansal bilgilere olan ihtiyaç işletmelerin niteliklerinin değişmesiyle daha da artmaktadır. Sermayenin işletme sahibinden daha çok ön plana çıkması ile işletme ve işletme sahipliği ayrımı belirginleşmeye başlamıştır (Akdoğan ve Tenker 2006: 6). Muhasebenin hitap ettiği kişiler esas itibarıyla iki temel grupta toplanabilir. Bunlar; işletme dışındaki kişiler ve kurumlar içindeki yöneticilerdir. Bu grupların işletmenin durumu ve faaliyetleri ile ilgili olarak ihtiyaç duydukları sayısal bilgiler çoğu zaman gerek nitelik, gerekse ayrıntı yönünden birbirinden farklıdır (Büyükmirza 2006: 27). Finansal muhasebe, işletmenin finansal yapısını gösterir (Sevilengül, 2006: 20). Finansal muhasebenin hedef kitlesi, devlet, kredi kurumları vb. iken yönetim muhasebesinin hitap ettiği kitle genelde yöneticilerdir. Yöneticiler ise gereksinim duydukları her türlü bilgi ve raporları istenilen teknik ve yöntemle hazırlayabilir. Yönetim muhasebesi ve finansal muhasebenin farklı yönleri olmasının yanında yönetim muhasebesi verilerin çoğunu finansal muhasebeden sağlamaktadır. Bu sebeple iki muhasebenin bir arada kullanılması sıkça karşılaşılan bir durumdur. Finansal muhasebe ile yönetim muhasebesini birbirine bağlayan bu durum maliyet muhasebesini karşımıza çıkarmaktadır. Türkiye’de 1970’li yıllardan başlayarak incelendiğinde bazı kitaplarda yönetim ve maliyet muhasebesi konularının beraber ele alındığı göze çarpmaktadır (Hatiboğlu 1971; Büyükmirza 1977; Hatiboğlu ve Gürsoy 1979; Uslu 1991). Tüm bu bilgiler ışığında muhasebenin alt alanlarını ve bu alanların dergilerdeki yazılara göre dağılımı aşağıda verilmiştir (Tablo 2 ve Tablo 3).

Tablo 1: İşletme Mecmuası Muhasebe Disiplini Konu Başlıklarına Göre Dağılım

Konular	1943	1944	1945	1946	1947	1948	Muhasebe Disiplini Yayın Sayısı
Muhasebe Meseleleri	3	3	3	2	2	3	16 (%20)
Hesap İşleri	1	3	6	5	6	2	23 (%29)
Murakabe ve Kontrol	-	1	1	-	-	2	4 (%5)
İşletmede Planlama	2	2	1	1	-	-	6 (%8)
Finansman Meseleleri	2	2	-	-	-	-	4 (%5)
Diğer Konu Başlıklarında	4	4	2	6	7	4	27 (%33)
Muhasebe Disiplini Yayın Sayısı	12 (%42)	15 (%45)	13 (%45)	14 (%73)	15 (%55)	11 (%47)	80 (%50)
Dergideki Toplam Yayın Sayısı	28	33	29	19	27	23	159

Tablo 2: İşletme Mecmuası Muhasebe Alan Ayrımlarına Göre Dağılım

Konular	1943	1944	1945	1946	1947	1948	Toplam
Finansal Muhasebe	8	9	5	2	3	6	33 (%41)
Maliyet Muhasebesi	2	2	3	7	8	3	25 (%31)
İhtisas Muh. (Banka, Sig, Koop)	1	2	1	2	2	-	8 (%10)
Denetim	-	-	1	-	-	2	4 (%5)
Diğer Konular (Muhasebe Organizasyonu, Muh. Teori)	1	1	3	3	2	-	10 (%13)
Toplam	12	15	13	14	15	11	80

İşletme mecmuasında muhasebenin alt alan çalışmalarının yapısı incelendiğinde (Tablo 2) finansal muhasebe (%41) ve maliyet muhasebesi (%31) konularının ağırlıkta olduğu görülmektedir. Ayrıca maliyet muhasebesi yazılarının derginin son dönemlerine doğru arttığı gözlemlenmektedir. Dergideki ilk denetim yazısı (Isaac 1945a: 35) “*Envanter Revizyon*” başlığıyla verilmiş, daha sonra derginin son yılında (Büyükakıncı 1948: Sayı:35 ve Sayı:37) “*Muhasebe Murakıplığı Mesleği ve Muhasebe Murakıpları Teşkilatı*” isimli yazı iki bölüm halinde sunulmuştur. Denetim alanında dergideki ilk yazıya sahip Alfred Isaac, 1944 yılında Volf Çernis ile birlikte “*İşletmelerde Revizyon ve Kontrol*” isimli bir kitap yayınlamışlardır. Kitabın önsözündeki aşağıdaki ifadelerden alandaki ilk eser olduğu ve eserin Isaac tarafından yazılıp Çernis tarafından tercüme edildiği anlaşılmaktadır.

Bu kitap revizyon problemlerini toplu halde göstermeye çalışan Türkçe yazılmış ilk eser olmak itibarı ile, karakteri ve nasıl meydana geldiği hakkında birkaç söz söylemeyi yerinde buluyorum.

....unutulmasın ki bu sahada Türkçe yazılmış ilk eser olmak itibarı ile, bunun tercümesinde yenilmesi bazen imkansız gibi görünen nice nice zorluklara göğüs germek lazım gelmiştir... (Isaac ve Çernis 1944: 6,7)

Güvemli (2015: 147) aynı dönemde 1949 Vergi Reformu’nda yer alan Vergi Usul Kanunu’nun kabul edilmesi ile yasalarda öngörülen vergilerin, muhasebe kayıtlarına dayanarak aylık ya da yıllık olarak beyan usulüne göre alınmasının, denetim konusunu bütün ağırlığı ile hissettirdiğini belirtmiştir. Aysan (2006: 33) bu vergi düzenlemelerinin finans reformunun bir parçası olduğunu, düzenlemelerin muhasebe mesleğinde uzmanlaşma konusunda önemli gelişmeler olduğunu ifade etmiştir.

Sevk ve İdare Dergisi, konulara göre bölümlenme yapmamış, dergi temelde; yazılar, haberler ve yorumlar, bilim ve teknoloji olarak üç bölüme ayrılmıştır. Bunun

yanında Sevk ve İdare Derneği’nin faaliyetlerini de her sayıda duyurmuştur. Dergi, işletme alanına ait alt alanlarda yazı ve bilgilere yer vermiştir. İncelemede, dergi muhasebe konulara göre ayrılırken yayın süresi 1966-1969, 1970-1973 ve 1974-1978 olarak üç ayrı döneme ayrılmıştır. 13 yıllık yayın süresince 34 yazı muhasebe alanıyla ilişkilendirilmiştir. Bu sayının muhasebe alt alanlarına göre dağılımında finansal muhasebe (%21), maliyet muhasebesi (%26), yönetim muhasebesi (%24) ve Muhasebe Mesleği-Denetim (%26) konularının neredeyse eşit oranda olduğu görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3: Sevk ve İdare Dergisi Muhasebe Alan Ayrımlarına Göre Dağılım

Konular	1966-1969	1970-1973	1974-1978	Toplam
Finansal Muhasebe	1	4	2	7 (%21)
Maliyet Muhasebe	2	4	3	9 (%26)
Yönetim Muhasebesi	4	-	4	8 (%24)
Muhasebe Mesleği-Denetim	3	3	3	9 (%26)
Diğer Konular (Muhasebe Organizasyonu, Muhasebe Teorileri)	-	-	1	1 (%3)
Toplam	10	11	13	34

Burada önemli iki husus göze çarpmaktadır. Birincisi yönetim muhasebesi yazılarının ortaya çıkması ve derginin son dönemlerine kadar varlığını devam ettirmesi, ikincisi ise muhasebe mesleği ve denetim konularının istikrarlı bir yer edinmesidir. Dergide yönetim muhasebesi yazılarından ilki “Karar Almada Sevk ve İdare Muhasebesinin Olumlu Rolü” ismiyle Carl Nelson tarafından yazılmıştır (Nelson 1966: 7).

Tablo 4: İşletme Mecmuası Muhasebe Alanı Yazarlarına Göre Dağılım

Yazarlar	1943	1944	1945	1946	1947	1948	Toplam
Alfred Isaac	-	4	4	3	3	4	18 (%23)
Baha Karova	2	1	1	1	3	-	8 (%10)
Hayri Tokay	1	3	2	3	-	-	9 (%11)
Hikmet Keyman	1	-	3	2	2	-	8 (%10)
Cevat Yücesoy	1	2	-	1	-	-	4 (%5)
Abdullah Aker	1	1	1	1	-	-	4 (%5)
Ahmet Ali Özekan	2	2	-	-	-	-	4 (%5)
Kenan Börtecene	-	-	2	1	1	-	4 (%5)
Şevki Aktunalı	-	-	-	-	1	3	4 (%5)
Diğer	4	2	-	2	5	4	17 (%22)
Toplam	12	15	13	14	15	11	80

Sevk ve İdare Dergisi'nde yer alan muhasebe mesleğine yönelik yazılar, Türkiye'de meslek mensuplarının örgütlenmesinin izlerini de taşımaktadır. 1967 yılında "Mali Müşavirler" (Yorum 1967: 41), 1972 yılında "Muhasebe Uzmanlığı ve Yeni Vergi Tasarıları" (Yorum 1972: 27) başlıkları ile mesleğe ilişkin bilgilendirme yazıları yayınlanmıştır. Bu yazılardan daha önce 1966 yılında "Muhasebecilerin Teşkilatlanma Çalışmaları" başlıklı yazıda hem yönetim muhasebesi hem de mesleğin kurumsallaşması konusunda döneme ilişkin aşağıdaki önemli bilgiler bulunmaktadır.

Türk Sevk ve İdare Derneği bir süreden beri muhasebe mesleğinin teşkilatlandırılması konusu üzerine eğilmiş ve ilgili muhasebeci gruplarıyla sıkı bir işbirliği kurmuş bulunmaktadır.

[...] TSİD tarafından düzenlenen "Sevk ve İdare Muhasebesi" konulu seminere katılan bazı muhasebeciler modern muhasebe teknik ve usulleri hakkında bilgilerini geliştirmek, mesleğin statüsünü yükseltmek için gayretlerin birleştirilerek ortak bir çalışma zemini kurulması gerektiğini belirtmişlerdir.

[...] 1966 ilkbaharında, Columbia Üniversitesi, muhasebe kürsüsü profesörü Carl Nelson'un yurdumuzda bulunuşun bulunuşundan yararlanılarak, teşkilatlanma konusunun ele alındığı çeşitli toplantılar yapıldı (Yorum 1966: 43).

Bu bilgiler, Türk Sevk ve İdare Derneği'nin işletme konularının ülkemize aktarılmasında nasıl aracılık yaptığına dair göstergelerden birisidir. Bu konuda Türkiye yazını, ABD'de oluşmuş yaklaşım ve uygulamaları ithal etme çabasıyla şekillenmiş görünmektedir (Üsdiken, Selekler ve Çetin 1998: 84).

3.4. Muhasebe Disiplini Yazarlara İlişkin Bilgiler

İşletme Mecmuası'nda muhasebe yazılarının önemli bir bölümü (%23) Alfred Isaac tarafından yazılmıştır. (Tablo 4) Daha önce de belirtildiği gibi Isaac muhasebe düşüncesinin çağdaş anlayış içinde gelişmesine katkı sağlamıştır. Karova (%10), Tokay (%11) ve Keyman (%10) işletme Mecmuası'ndaki yazılara önemli oranda

katkı vermişlerdir. Sevk ve İdare Dergisi'nde muhasebe yazılarının daha az olması nedeniyle yazarlar açısından bir gruplandırma yapılmamıştır. Bu bakımdan iki dergi arasında yazarların profili üzerinden bir karşılaştırma yapılmış muhasebe alanına ilişkin yazılarda hangi meslek gruplarının ağırlığı olduğu incelenmeye çalışılmıştır (Tablo 5).

Tablo 5: Yazar Profiline Göre Dergiler Arası Karşılaştırma

Dergi	Bürokrat-Danışman veya Uygulamacı	Akademisyen	Toplam
İşletme Mecmuası	44 (%55)	36(%45)	80
Sevk ve İdare	16 (%47)	18(%53)	34

İsmet Alkan, Ankara Ticaret Lisesi'ndeki görevinden 1938 yılında ayrılarak önce çevirmen olarak Alfred Isaac'ın İktisat Fakültesi'nde kurduğu kürsüsünde daha sonra İstanbul'daki Yüksek İktisat ve Ticaret Okulu'nda çalışmıştır. Isaac, Özekan ve Alkan gibi isimler, işletme iktisadının tanıtılması konusunda çok uğraş vermişlerdir. Bu uğraşlardan birisi de Alkan tarafından öncülüğü yapılan İşletme Mecmuası dergisinin çıkarılmasıdır. Dergi, Türkiye'de işletme konuları üzerine odaklanan uygulamalara yönelik ilk dergi olarak kabul edilebilir (Erçek ve Üsdiken 2011: 235,236). Dergi ilk sayısında "Nazariyat ile ameliyatı" yakınlaştırma amacıyla olduğunu da özellikle vurgulamıştır. Sevk ve İdare Dergisi de derginin özelliklerinde belirtildiği gibi uygulamaya yönelik kişilerin teşebbüsü ile kurulmuş bir dergidir. Karşılaştırma yapılırken bazı yazarların birden çok yazısı olduğu bilinmektedir. Ancak tabloya özellikle yazı sayısına göre yazar aktarılmış, oransal karşılaştırma yapılması amaçlanmıştır (Tablo 5).

İki dergi arasında yazarların profilleri yönünden ciddi benzerlik göze çarpmaktadır. İki dergi için de hem akademiden hem de uygulamadan ciddi katkıların olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle amaçları uygulamayı geliştirmek olan her iki dergi de bu konuda yazarların dağılımı konusunda eşit davranmışlardır.

3.5. Yazıların Amaçlarına Göre Sınıflandırılması

Yazılar her iki dergi için de aynı sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Buradaki amaç yazıların temel olarak hangi meseleyle uğraştığını tespit edilmesidir. Muhasebe alan olarak kavramsal açıklamaları, uygulamaların izlediği bunun yanında yasal düzenlemelerin de bu temel meseleleri etkilediği bir disiplindir.

Tablo 6: Yazıların Amaçlarına Göre Dergiler Arası Karşılaştırma

Yazıların Amacı	İşl. Mec. Dergisi	Sevk ve İdare Dergisi
Uygulama Önerisi Sunma	33 (%41)	13 (%38)
Muhasebe Hesap ve Kavramlarını Tanıtma	34 (%43)	13 (%38)
Yasal Düzenleme Bilgisi Sağlama	11 (%14)	5 (%15)
Araştırma Bulgularını Sunma	2 (%3)	3 (%9)
Toplam	80	34

Muhasebe, çevresindeki toplumun değerlerine ve değer yargılarına, toplumun sahip olduğu mülkiyet haklarına, örgütlerin ekonomik ilişkilerinde kullandığı araçlara, ekonomik ve örgütsel işlemlerdeki yasal ve politik kurallara duyarlı olmak, bunları veri olarak almak zorundadır (Akdoğan, 1987: 173). İşletme mecmuasında yasal düzenlemelere ilişkin bilgi veren yazı sayısının oranı %11 iken, özellikle mesleki mevzuatın yoğunlaştığı dönemi de temsil eden Sevk ve İdare Dergisi'nde oran %15'e ulaşmıştır (Tablo 6). İşletme mecmuasında muhasebe hesap ve kavramlarını tanıtan (%43) ve uygulama önerisi sunan (%41) yazılar önemli bir varlık gösterirken, araştırmaya yönelik yazılar (%3) oldukça azdır. Sevk ve İdare Dergisi için de durum paralellik göstermektedir. Uygulama önerisi ve kavramsal çalışmaların dengede olduğu, araştırmaya yönelik yazılarda İşletme Mecmuası'na göre bir miktar artış olduğu gözlemlenmektedir.

Yazılar sınıflandırılırken bu amaçların yanında kavramsal çalışma ve görgül (ampirik) çalışma sayıları da görülmek istenmiş ancak, Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırma temelli çalışmaların azlığından dolayı yer verilmemiştir. Üsdiken vd. (1998: 85) benzer bulgulara yönetim alanı için ulaşmış, bu durumu araştırmadan uzak durma, Türkiye'yi anlamaya ilgi göstermeme bunun yerine dış dünya yazınına ayak uydurma olarak ifade etmiştir. Muhasebe alanında iki dergideki yazar profilinin yarısının akademisyen olmasına rağmen görgül (ampirik) çalışmaların azlığı bu tespiti güçlendirmektedir.

Tablo 7: İşletme Mecmuası Yazıların Başlıklarındaki Kelimelerin Kullanım Sıklıkları

Kelime	Kullanılma Sayısı	Yüzdesi
Muhasebe	24	%9
Maliyet	20	%8
Masraf	16	%6
İşletme	13	%5
Hesap	11	%4
Banka	6	%3
Sanayi	6	%3
Sistem	4	%2
Amortisman	4	%2
Diğer	160	%58
Toplam	274	%100

Tablo 8: Sevk ve İdare Yazıların Başlıklarındaki Kelimelerin Kullanım Sıklıkları

Kelime	Kullanılma Sayısı	Yüzdesi
İşletme	10	%9
Muhasebe	6	%6
Planlama	5	%5
Mali	4	%4
Maliyet	4	%4
Yatırım	3	%3
İdare	3	%3
Araç	3	%3
Diğer	69	%63
Toplam	107	%100

3.6. Yazıların Başlıklarındaki Sözcüklere İlişkin Bilgiler

Dergilerde muhasebe alanını tespit eden yazıların başlıklarındaki kelimeler sıklıklarına göre incelenmiştir (Tablo 7 ve Tablo 8). İşletme mecmuasında, muhasebe (%9), maliyet (%8), masraf (%6) ve işletme (%5) kelimeleri ön plana çıkarken, Sevk ve İdare Dergisi'nde,

işletme (%9), muhasebe (%6) ve planlama (%5) kelimeleri öne çıkmaktadır.

Sevk ve İdare Dergisi'nin başlıklarında geçen planlama ve idare kelimeleri yönetim muhasebesi çalışmalarının işaretlerini taşımaktadır. Maliyet kelimesinin her iki dergide ön plana çıkması, maliyet muhasebesi konularının önemini koruduğunu göstermektedir. Zaten muhasebe alt alan ayrımlarında bu durum gözlemlenmektedir. İşletme mecmuasında kullanılan amortisman (%2) kavramı ise günümüzde de geçerli muhasebe meselelerinden birisidir.

4. Sonuç ve Değerlendirme

Türkiye'de muhasebe disiplininin gelişimini inceleyen bu çalışma 1950 öncesi ve sonrasını temsil eden iki işletme dergisine odaklanmıştır. Bu gelişimin belirlenen işletme dergileri (İşletme Mecmuası, Sevk ve İdare Dergisi) özelinde aranmasının temel nedeni, bu dergilerin amaçlarının uygulamacılara bilgi aktarmak olmasıdır. Muhasebe alanının temel meselelerinden biri olan uygulamacılara bilgi aktarımı günümüzde de etkisini sürdürmektedir. Bu bağlamda bir faaliyet alanının yapılaşması ve kurumsallaşması, faaliyetin meslekleşmesi ile doğrudan ilgilidir (Özkara ve Özcan, 2004: 201). Ancak muhasebenin meslekleşme süreci alana ilişkin konuların incelenmesinin önüne geçmiş, muhasebe alanı belki de doğası gereği muhasebe mesleğindeki gelişmeleri izleyen bir disiplin haline gelmiştir. Bu kapsamda elde edilen bulgular da muhasebe mesleğindeki gelişmelere paralellik göstermektedir.

Özellikle Sevk ve İdare Dergisi'nde muhasebenin meslekleşmesi konusunda izler bulmak mümkündür. Sevk ve İdare Dergisi'nin İşletme Mecmuası'ndan farkı, arkasında Sevk ve İdare Derneği adında bir örgütün olmasıdır. Üsdiken ve Erçek (2009: 84,85) iki dergi arasındaki farkları belirtirken, Sevk ve İdare Dergisi'nde öğrenilenlerin kaynağının Almanya değil, artık ABD olduğunu ancak yine en modern ve bilimsel olduğu düşünülen “prensip” ve “usullerin” öğretilme ve yayılma amacının devam ettiğini vurgulamışlardır. Bir diğer fark ise dergilerin isimleri konusunda olmuş, işletmeciler gitmiş, yerine meslek olarak sevk ve idarecilik gelmiştir.

Sevk ve İdare kelimesi, bu çalışmanın önemli bulgularından olan “yönetim muhasebesi” alt alanının Türkiye'deki ilk kavramlaşma aşamasında karşımıza çıkmaktadır. Sevk ve idare muhasebesi olarak karşımıza çıkan bu kavram ve alana bakarsak, aslında sevk ve idarenin işletmeyi değil, yönetimi kastettiği düşünülebilir.

Bu çalışma, dönemin işletme dergilerinde yer alan muhasebe yazınındaki yapıya ve bilgi transferinin nereden nasıl yapıldığı konusuna odaklanmıştır. 1950'lerden önce yapılan çalışmalarda özellikle A.

Isaac'ın etkisiyle İşletme İktisadi kavramının yerleşmesi ve yayılmasıyla Alman etkisi gözlemlenmiş, bu etki özellikle 1960'lardan sonra etkisini azaltmış, ABD'deki teknik ve usullerin Türkiye'de uygulanması ve tanıtılması ağırlık kazanmıştır. Bu durum muhasebe alanı açısından Alman etkisinin olduğu dönemde vergi kanunlarının da etkisiyle denetimi, ABD etkisinin olduğu dönemde yönetim muhasebesi ve muhasebe alanının meslekleşmesi sonuçlarını doğurmuştur.

Çalışma, belirlenen dönemler itibarıyla Üsdiken ve Erçek (2009) tarafından işletme alanı genelinde ortaya konulan bulguların yanında muhasebe disiplinine özgü bazı sonuçları da ortaya çıkarmıştır. Elde edilen bulgular belirlenen dönemler için sadece Alman ya da Amerikan etkilerini değil, dönemin mali düzenlemelerinin ve mesleğe ilişkin gelişmelerin de önemli değişkenler olduğunu göstermiştir. Özellikle 1949 yılında yapılan vergi düzenlemelerinin hem muhasebe mesleğine hem de muhasebe yazınına etki ettiği görülmektedir.

Muhasebe mesleğine ilişkin yapılan düzenlemelerin etkileri muhasebe disiplini içinde önemli bir yer tutmaktadır. Ancak sadece muhasebe düzenlemelerine bakılarak yapılan değerlendirmeler muhasebe yazınındaki gelişmeleri izleyebilmek açısından eksik kalmaktadır. Bu bağlamda muhasebe disiplininin izleyebilmek için hem alanın kendisinin hem de politik, yasal ve ekonomik göstergelerin dikkate alınması gerekmektedir. Bu çalışma, alana ilişkin bilgileri doğrudan, yasal düzenlemeleri dolaylı olarak göz önünde tutmuştur. Muhasebe disiplinine etki eden diğer faktörler olası başka çalışmaların konularını oluşturabilir.

Kaynakça

- Akdoğan, N. ve Aydın, H. (1987). *Muhasebe Teorileri*. Ankara: Gazi Üniversitesi İİBF Yayınları.
- Akdoğan, N. ve Tenker, N. (2006). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Aysan, M.A. (2006). A history of the accounting profession in Turkey, *Journal of Financial Analyze Special Issue* Published by Istanbul Chamber of Certified Public Accountants For 17th World Congress of Accountants http://archive.ismmmo.org.tr/docs/malicozum/malicozum_kongreozel/2%20M.A.Aysan%20ingilizce.pdf (10.01.2016)
- Boratav, K. (2004). *Türkiye İktisat Tarihi-1908-2002*, Dokuzuncu Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.
- Brookner, L, (1965). History of Accounting Education in Turkey, 1923-1969, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, New York University, New York.
- Büyükmirza, K. (1977). *Yönetim Muhasebesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Büyükmirza, K. (2006). *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Erçek, M. ve Üsdiken, B. (2011). İşletme iktisadı: Türkiye’de bir akademik disiplinin oluşumu, gelişimi ve sönüşü. *Haydar Kazgan’a Armağan: Yakın Tarihimizin İktisadi Panoraması*, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 229-260.
- Gücenme, Ü. ve Poroy A. (2006). Türkiye’de cumhuriyet döneminde muhasebe eğitimi. *İSMMO Dergisi*, Haziran, 308-328.
- Güvemli, O. (2001). *Türk Devletler Muhasebe Tarihi*, Cumhuriyet Dönemi XX.Yüzyıl, 4. Cilt, İstanbul: Avcıol Basım ve Yayın.
- Güvemli, O. (2003). *İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri Tarihi*. İstanbul: Avcıol Basım ve Yayın.
- Güvemli, O. (2013). Cumhuriyet Döneminde Muhasebe Mesleğinin Örgütlenmesi Üzerine. *Muhasebe Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Ocak, 136-151.
- Hatiboğlu, Z. (1971). *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi*. İstanbul: Bilmen Kitabevi.
- Hatiboğlu, Z. ve Gürsoy, C. (1979). *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi*. İstanbul: Bilmen Kitabevi.
- Hiçşaşmaz, M. (1970). *Tarihsel Gelişimi İçerisinde Muhasebenin Teorisi ve Teknik Yapısı*. Ankara: TİSA Matbaacılık Sanayi.
- Isaac, A. ve Çernis, V. (1944). *İşletmelerde Revizyon ve Kontrol*. İstanbul: Üniversite Kitabevi.
- Kurt, M., Özcan, K. ve Özkal, E.S. (2010). Yönetim alanında kayıp bir aktör: Türk Sevk ve İdare Derneği. *18. Ulusal Yönetim Organizasyon Kongresi. Bildiriler Kitabı*, Adana.
- Örten, R. and Bayırlı, R. (2007). Development of accounting and accounting profession in Turkey in the second half of 20th century. *The Fifth Accounting History International Conference*, August, Canada.
- Özkara, B. ve Özcan K. (2004). Bir kurumsal alanın doğuşu ve evrimi: Türkiye’de muhasebenin meslekleşme süreci. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 197-230.
- Sevilengül, O. (2006). *Genel Muhasebe*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sipahi, B. ve Nuhuğlu (2007). The influence of the Turkish republic’s revolutions on accounting applications (1926-1928). *Boğaziçi Journal*, (21).
- Uslu, S. (1991). *Planlama ve Kontrol Açısından Maliyet Muhasebesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi İİBF Yayınları.
- Üsdiken, B. ve Çetin, D. (1999). Türkiye’de akademik dünyanın yönetime işine yaklaşımında 1950’li yıllarla birlikte ne değişti?. *Amme İdaresi Dergisi*, 32(4), 47-65.
- Üsdiken, B. ve Erçek, M. (2009). Türkiye’de iş dünyası için ilk ‘işletme’ dergisi: işletme – işletme ekonomisi ve organizasyon mecmuası. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, (9), 53-90.
- Üsdiken, B., Selekler, N. ve Çetin, D. (1998). Türkiye’de yönetim yazınına egemen anlayışın oluşumu: Sevk ve İdare Dergisi üzerine bir inceleme. *Amme İdaresi Dergisi*, 31(1), 57-87.
- İşletme Mecmuası Dergisinden Atıf Yapılan ve İncelemeye Dahil Edilen Yazılar**
- Aker, A. (1943). Logismografi. *İşletme Mecmuası*, 1(2).
- Aker, A. (1944). Üç hesaplı yevmiye. *İşletme Mecmuası*, 2(9).
- Aker, A. (1945). Basit kayıt metodu, *İşletme Mecmuası*, 3(12).
- Aker, A. (1946). Hesap uzmanlığı. *İşletme Mecmuası*, 4(21).
- Aktunalı, Ş. (1947). Tecrübi sistem. *İşletme Mecmuası*, 5(29).
- Aktunalı, Ş. (1948a). Daimi muvazene metodu. *İşletme Mecmuası*, 6(35).
- Aktunalı, Ş. (1948b). Muhasebede amortisman kayıt metodları. *İşletme Mecmuası*, 6(36).
- Aktunalı, Ş. (1948c). Yedek akçeler. *İşletme Mecmuası*, 6(39).
- Alkan, İ. (1944). Hesap işleri ve işletme. *İşletme Mecmuası*, 2(10).
- Alkan, İ. (1947). Muhasebe ve maliye mecmuasının intişarı münasebet ile. *İşletme Mecmuası*, 5(31).
- Alkan, İ. (1948a). Altıncı Yılıımızı İdrak Ederken. *İşletme Mecmuası*, 6(37).
- Alkan, İ. (1948b). İşletmelerde maliyet meselesi. *İşletme Mecmuası*, 6(43).
- Baykal, H. (1948). Müteaddit satış şubeleri olan ticaret işletmelerinde muhasebe usulleri. *İşletme Mecmuası*, 6(40).
- Börtcecene, K. (1945a). Amortisman problemleri. *İşletme Mecmuası*, 3(13).
- Börtcecene, K. (1945b). Amortisman problemleri II. *İşletme Mecmuası*, 3(14).
- Börtcecene, K. (1946). Amortisman problemleri III. *İşletme Mecmuası*, 4(17).
- Börtcecene, K. (1947). Muhasebenin normlaşması. *İşletme Mecmuası*, 5(24).
- Büyükkakıncı, Ş. (1948a). Muhasebe murakıplığı mesleği ve muhasebe murakıpları teşkilatı. *İşletme Mecmuası*, 6(35).
- Büyükkakıncı, Ş. (1948b). Muhasebe murakıplığı mesleği ve muhasebe murakıpları teşkilatı II. *İşletme Mecmuası*, 6(37).
- Engelmann, K. (1944). Modern işletme murakabesinin inkişafı, *İşletme Mecmuası*, 2(7).
- Ete, M. (1943). İşletme bütçeleri. *İşletme Mecmuası*, 1(1).
- Hirsch, E. (1943a). Ticari defter tutma mecburiyeti meselesi. *İşletme Mecmuası*, 1(3).
- Hirsch, E. (1943b). Ticari defter tutma mecburiyeti meselesi-II, *İşletme Mecmuası*, 1(4).

- Isaac, A. (1944a). Kısa müddetli netice hesapları, *İşletme Mecmuası*, 1(7).
- Isaac, A. (1944b). Kooperatif işletmelerinde finansman meseleleri. *İşletme Mecmuası*, 1(5).
- Isaac, A. (1944c). Kooperatif işletmelerinde finansman meseleleri II. *İşletme Mecmuası*, 1(6).
- Isaac, A. (1944d). Ticari muamelelere ait mühim meseleler. *İşletme Mecmuası*, 2(10).
- Isaac, A. (1945a). Envanter revizyonu. *İşletme Mecmuası*, 3(14).
- Isaac, A. (1945b). Rantabilite hesabına ait tetkikler. *İşletme Mecmuası*, 3(11).
- Isaac, A. (1945c). Sanayide maliyet masrafları hesap metodları I. *İşletme Mecmuası*, 3(15).
- Isaac, A. (1945d). Sanayide maliyet masrafları hesap metodları II. *İşletme Mecmuası*, 3(16).
- Isaac, A. (1946a). Sanayide maliyet masrafları hesap metodları-III. *İşletme Mecmuası*, 4(17).
- Isaac, A. (1946b). Sanayide maliyet masrafları ile muhasebe arasındaki bağılıklar. *İşletme Mecmuası*, 4(19).
- Isaac, A. (1946c). Sanayide maliyet masrafları istatistiği. *İşletme Mecmuası*, 4(22).
- Isaac, A. (1947a). İhtiyat akçe ile karşılık arasındaki farklar. *İşletme Mecmuası*, 5(26).
- Isaac, A. (1947b). Kitap ve mecmua basımında maliyet masrafları meseleleri, *İşletme Mecmuası*, 5(30).
- Isaac, A. (1947c). Muhasebe nazariyesinde üç grupta hesap nazariyesi. *İşletme Mecmuası*, 5(23).
- Isaac, A. (1948a). İstihgal derecesinden gayri amillerin maliyet masraflarına tesiri I. *İşletme Mecmuası*, 6(36).
- Isaac, A. (1948b). İstihgal derecesinden gayri amillerin maliyet masraflarına tesiri II. *İşletme Mecmuası*, Sayı 6(38).
- Isaac, A. (1948c). Muzaaf defter tutma sistemi dâhilinde çeşitli şekiller I. *İşletme Mecmuası*, 6(42).
- Isaac, A. (1948d). Muzaaf defter tutma sistemi dâhilinde çeşitli şekiller II, *İşletme Mecmuası*, 6(43).
- Karova, B. (1943a). Ziraatta maliyet I. *İşletme Mecmuası*, 1(3).
- Karova, B. (1943b). Ziraatta maliyet II. *İşletme Mecmuası*, 1(4).
- Karova, B. (1944). İşletmelerde ücretler servisi. *İşletme Mecmuası*, 2(10).
- Karova, B. (1945). İşletmelerde satın alma servisi. *İşletme Mecmuası*, 3(11).
- Karova, B. (1946). Maliyet şuuru. *İşletme Mecmuası*, 4(17)
- Karova, B. (1947a). Genel masrafların üleştirilmesi I. *İşletme Mecmuası*, 5(25).
- Karova, B. (1947b). Genel masrafların üleştirilmesi II. *İşletme Mecmuası*, 5(27).
- Karova, B. (1947c). Genel masrafların üleştirilmesi III. *İşletme Mecmuası*, 5(29).
- Keyman, H. (1943). Muhasebede personel nazariyeleri. *İşletme Mecmuası*, 1(4).
- Keyman, H. (1945a). Bankalarda işletme masrafları ve banka muamelelerinin maliyeti. *İşletme Mecmuası*, 3(15).
- Keyman, H. (1945b). Muhasebede matematik nazariyeleri. *İşletme Mecmuası*, 3(14).
- Keyman, H. (1945c). Muhasebede materyalist nazariyeleri. *İşletme Mecmuası*, 3(13).
- Keyman, H. (1946a). Banka işletme masraflarında el emeğinin mevkii ve primli ücret meselesi, *İşletme Mecmuası*, 4(19).
- Keyman, H. (1946b). Banka işletme masraflarında el emeğinin mevkii ve primli ücret meselesi. *İşletme Mecmuası*, 4(21).
- Keyman, H. (1947a). Bankalarda sermaye devri ve bununla ilgili meseleler I. *İşletme Mecmuası*, 5(25).
- Keyman, H. (1947b). Bankalarda sermaye devri ve bununla ilgili meseleler II. *İşletme Mecmuası*, 5(26).
- Örsan, F.F. (1946). Termik santrallerde buhar ve cereyan maliyeti hesapları I. *İşletme Mecmuası*, 4(22).
- Örsan, F.F. (1947a). Sanayileşme davamızda norm meselesi. *İşletme Mecmuası*, 5(27).
- Örsan, F.F. (1947b). Termik santrallerde buhar ve cereyan maliyeti hesapları II. *İşletme Mecmuası*, 5(23).
- Özeken, A.A. (1943a). Kuruluş finansı I. *İşletme Mecmuası*, 1(2).
- Özeken, A.A. (1943b). Kuruluş finansı II. *İşletme Mecmuası*, 1(3).
- Özeken, A.A. (1944a). Kuruluş finansı III. *İşletme Mecmuası*, 2(8).
- Özeken, A.A. (1944b). Kuruluş finansı IV. *İşletme Mecmuası*, 2(9).
- Sunder, O. (1946). İşletme muhasebesi. *İşletme Mecmuası*, 4(19).
- Sunder, O. (1947). Maliyet fiyatı. *İşletme Mecmuası*, Sayı 5(23).
- Tokay, H. (1943). İşletmede hesap işlerinin inkişafı. *İşletme Mecmuası*, 1(1).
- Tokay, H. (1944a). Masraf tevzi tablosu. *İşletme Mecmuası*, 2(10).
- Tokay, H. (1944b). Mamul maliyetlerinde masraflar hissesi. *İşletme Mecmuası*, 2(9).
- Tokay, H. (1944). Sanayide maliyet. *İşletme Mecmuası*, 2(8).
- Tokay, H. (1945a). Muhasebe ve maliyet prensipleri projesi. *İşletme Mecmuası*, 3(15).
- Tokay, H. (1945b). Sinaî muhasebelerimizin gelişmesi ve normlaşması. *İşletme Mecmuası*, 3(16).

- Tokay, H. (1946a). Muhasebe organizasyonunun temel prensipleri. *İşletme Mecmuası*, 4(17).
- Tokay, H. (1946b). Maliyet ve fiyat politikamız. *İşletme Mecmuası*, 4(18).
- Tokay, H. (1946c). Milli endüstrinin devlet yardımı ile rasyonelleştirilmesi. *İşletme Mecmuası*, 4(20).
- Üner, C. (1947). Isıtma tekniğinde maliyet hesapları. *İşletme Mecmuası*, 5(24).
- Yücesoy, C. (1943). Muhasebenin tekâmülü muhtelif muhasebe usulleri defter tutma usulleri. *İşletme Mecmuası*, 1(1).
- Yücesoy, C. (1944). İtalyan veya tek yevmiyeli muhasebe sistemi. *İşletme Mecmuası*, 2(10).
- Yücesoy, C. (1944). Kitabevi muhasebe organizasyonu. *İşletme Mecmuası*, 2(7).
- Yücesoy, C. (1946). Bir endüstri işletmesinde maliyet muhasebesi. *İşletme Mecmuası*, 4(18).
- ...Çıkarken (1943). *İşletme Mecmuası*, 1(1).
- Sevk ve İdare Dergisinden Atıf Yapılan ve İncelemeye Dâhil Edilen Yazılar**
- Akoğlu, T. (1971). Otel işletmelerinde maliyet hesapları. *Sevk ve İdare Dergisi*, (30).
- Arıkan, T. (1969). Tüketicinin korunması ve sosyo-ekonomik muhasebe. *Sevk ve İdare Dergisi*, (98).
- Arıkan, T. (1974a). İşletme yönetiminde borç politikası. *Sevk ve İdare Dergisi*, (74).
- Arıkan, T. (1974b). Muhasebe uzmanlığı ve sermaye piyasası semineri. *Sevk ve İdare Dergisi*, (71).
- Arıkan, T. (1974c). Türkiye de kompüterlerin gelişmesi ve maliyet kontrolü. *Sevk ve İdare Dergisi*, (65).
- Arıkan, T. (1975). Pazarlama maliyetlerinin analizi. *Sevk ve İdare Dergisi*, (86).
- Arıkan, T. (1976). İşletme içi muhasebe raporları. *Sevk ve İdare Dergisi*, (90).
- Aysan, M. (1967). İşletmelerde mali bünyenin planlanması. *Sevk ve İdare Dergisi*, (10).
- Büktaş, B. (1978). Endüstriyel işletmelerde kapasite ve randıman. *Sevk ve İdare Dergisi*, (119).
- Çölbaşı, N. (1975). İşletme sevk ve idaresi açısından bütçe yolu ile kontrol tekniği. *Sevk ve İdare Dergisi*, (80).
- Demirgil, D. (1968). Milli planlama ile firma seviyesindeki planlama arasındaki ilişkiler. *Sevk ve İdare Dergisi*, (14).
- Dolmacı, M. (1970). Yatırım planlamasında yabancı sermaye. *Sevk ve İdare Dergisi*, (23).
- Erik, N. (1971). Kalite ile maliyet arasındaki ilişkiler. *Sevk ve İdare Dergisi*, (33).
- Erkanlı, H.T. (1971). Stok kontrolü. *Sevk ve İdare Dergisi*, (29).
- Erkmenol, A. (1968). Başarının anahtarı: planlama. *Sevk ve İdare Dergisi*, (14).
- Eroğuz, Ö. (1970). İyi planlanmış bir yatırım nedir. *Sevk ve İdare Dergisi*, (23).
- Ertuna, İ.Ö. (1970). Amortisman metotları ve yatırım değeri. *Sevk ve İdare Dergisi*, (23).
- Ertuna, İ.Ö. (1974). Holding mali tablolarında iştiraklerin gösterilmesi. *Sevk ve İdare Dergisi*, (65).
- Fergan, O. (1974). Elektronik bilgi işlemin işletmeye tatbiki. *Sevk ve İdare Dergisi*, (68).
- Göktaş, E. (1974). Bilgisayarla muhasebe öğretimi: bir deneme. *Sevk ve İdare Dergisi*, (68).
- Gönenli, A. (1977). Kıdem tazminatı fonu yasa tasarısını finansal açıdan değerlendirme. *Sevk ve İdare Dergisi*, (103).
- Karakoyunlu, Y. (1972). Yatırımların teşviki için etkili bir araç: artırılmış amortismanlar. *Sevk ve İdare Dergisi*, (50).
- Kaynak, E. (1978). İşletme verimliliğini artırıcı araç olarak dağıtımda toplam maliyet yaklaşımı. *Sevk ve İdare Dergisi*, (119).
- Nelson, C. (1966). Karar almada sevk ve idare muhasebesinin olumlu rolü. *Sevk ve İdare Dergisi*, (2).
- Özbaşar, S. (1978). Sıfır tabanlı planlama ve bütçeleme. *Sevk ve İdare Dergisi*, (116).
- Şanver, S. (1972). Holdinglerin vergilendirilmesi. *Sevk ve İdare Dergisi*, (44).
- Tiftik, M.Y. (1973). Etkili bir maliyet düşürme aracı: değer analizi tekniği. *Sevk ve İdare Dergisi*, (57).
- Tiftik, M.Y. (1977). Ücret teşvik sistemleri. *Sevk ve İdare Dergisi*, (109).
- Yazıcı, B. (1967). İşletmeler için mali kaynaklar. *Sevk ve İdare Dergisi*, (10).
- Yener, E. (1966). İşletmelerimizde mali idare ve organizasyon. *Sevk ve İdare Dergisi*, (2).
- ...Yorum (1967). Mali müşavirler. *Sevk ve İdare Dergisi*, (10).
- ...Yorum (1972). Muhasebe uzmanlığı ve tekniğindeki gelişmeler. *Sevk ve İdare Dergisi*, (47).
- ...Yorum (1972). Muhasebe uzmanlığı ve yeni vergi tasarımları. *Sevk ve İdare Dergisi*, (44).
- ...Yorum (1966). Muhasebecilerin teşkilatlanma çalışmaları. *Sevk ve İdare Dergisi*, (2).